

S O K O L

V E S T N I K
S O K O L S K I H
Ž U P
L J U B L J A N A
M A R I B O R I N
N O V O M E S T O

Š T E V I L K A 1 0
L E T N I K I I

V s e b i n a :

---

† Brat Naude Marolt	134
Po enem letu	135
Zoran Polič: Beseda in njeni glasniki	136
France Lubej: Mladina, v sokolske telovadnice	138
M. Kovačič: Pregled jugosl. sokolske književnosti	140
F. S.: Greh	141
Župa Ljubljana	145
Župa Maribor	147

DARUJTE ZA TISKOVNI SKLAD!

Zlet v Dubrovniku je odgoden.

Zletni odbor sokolskega društva v Dubrovniku nas je obvestil, da je zlet jadranskih sokolskih žup, ki bi moral biti letos v dneh od 20. — 22. avgusta, odgoden na mesec avgust drugega leta, ker tehnično ni bilo mogoče zgraditi zletišče do določenega roka.

«SOKOL» izhaja vsakega prvega v mesecu in stane za vse leto 24 dinarjev, posamezna številka pa 2 dinarja. Izdajajo ga sokolske župe Ljubljana, Maribor in Novo mesto, urejuje Dušan Podgornik, Ljubljana, tiska Delniška tiskarna, d. d. (predstavnik Ivan Ovsenik) v Ljubljani.

Uprava in uredništvo sta v Ljubljani na Taboru. Ček. rač. 17.200.

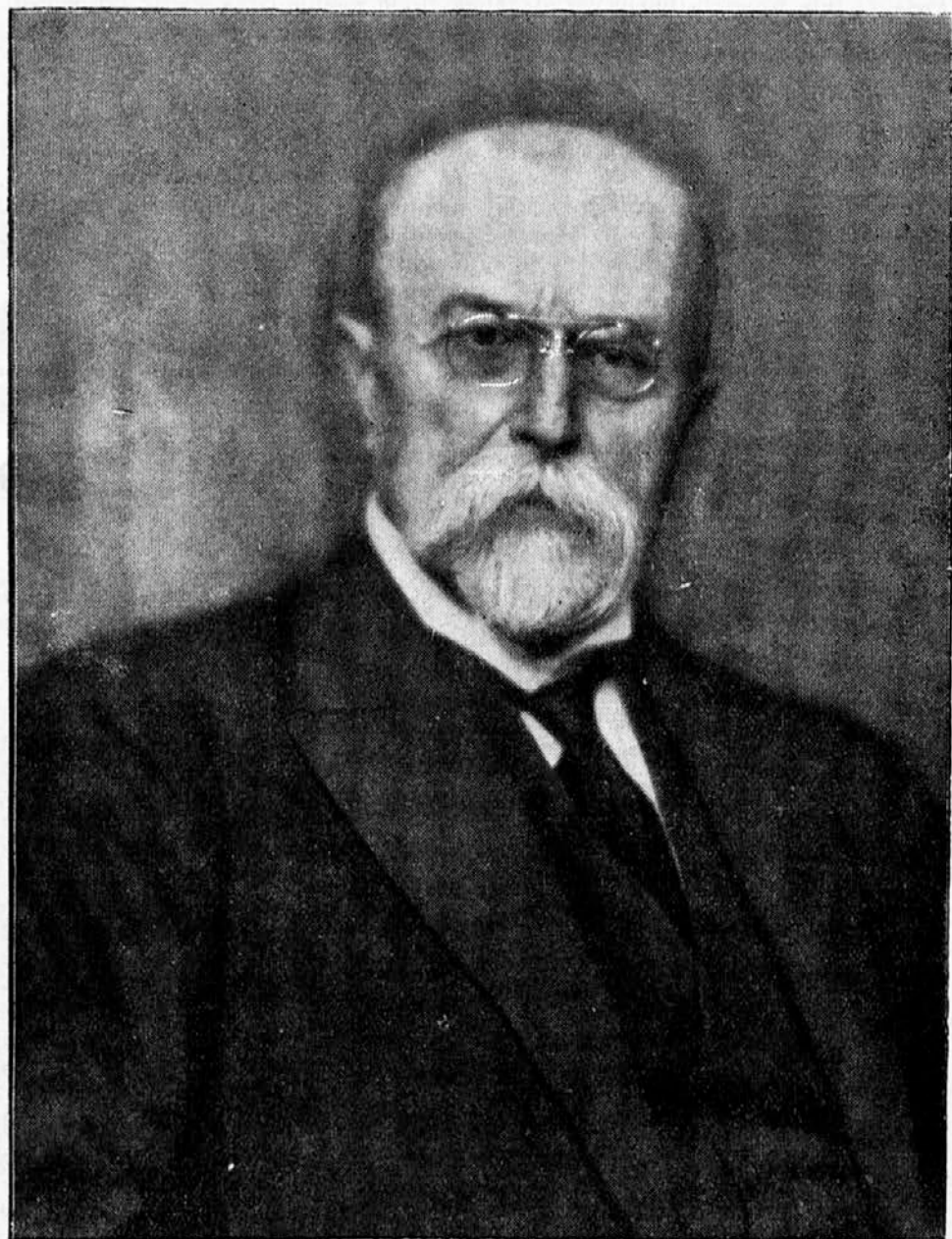
SOKOL

VESTNIK SOKOLSKIH ŽUP LJUBLJANA, MARIBOR IN NOVO MESTO

ŠTEVILKA 10

• LETNIK II •

OKTOBER 1937

* 7. III. 1850 — † 14. IX. 1937

† Brat Nande Marolt

Dne 19. septembra je dočrpel naš dobri in vzorni sokolski brat Nande Marolt, ravnatelj učiteljskega v Ljubljani. Žilav in odporn je kljuboval večletni zavrtni boleznimi, uklonil se je šele večnemu redu, usodi, ki je bila pisana že ob njegovem rojstvu.

Brat Marolt, rojen leta 1885. v Sodražici, je bil zgled vestnosti, marljivosti in vztrajnosti. Zrasel je v težkih prilikah revnega slovenskega dijaka. Trda je bila njegova borba za obstanek, toda nezlomljiva volja, odločnost, bister razum in široko poznanje sokolske resnice so mu utirale pot skozi življenje.

Po odlično končanih srednješolskih študijah je odšel na dunajsko vseučilišče. Hkrati je stopil v društvo čeških Sokolov kot eden najidealnejših telovadcev. Razširil je svoje sokolsko obzorje in postal član ondotnega vaditeljskega zbora. Po končanih študijah ni dobil mesta v svoji ožji domovini, Avstrija ga je poslala na nemško akademijo v Brno. Pa tudi ondi ni počival. Delal je, telovadil in se izpopolnjeval. Kot Sokol in zaveden Slovan je moral pretrpeti marsikatero preganjanje. Med vojno je bil vpoklican k vojakom, kjer je bil zaradi svoje zavednosti in berbenosti dostikrat kaznovan. Šele ustanovitev Jugoslavije mu je odprla vrata ožje domovine, postal je profesor na učiteljski v Ljubljani, dokler ni bil imenovan leta 1932. za ravnatelja.

Takoj ko je prišel v Ljubljano, se je včlanil pri Sokolu I, katerega zvest delavec je ostal do zadnjega diha. Zmerom je trdil, da se vzgaja Sokol le v sokolski telovadnici in je zato redno telovadil. Kot dober telovadelec je sodeloval tudi v vaditeljskem zboru in javno nastopal. Zaradi svojih sposobnosti je bil poklican tudi v Jugoslovansko sokolsko zvezo, kjer se je vsestransko udeleževal, zlasti kot predsednik poškodbenega sklada in pri sestavi prve «Organizacije JSS». Na župni skupščini leta 1925. je bil izvoljen za starosta župe Ljubljana, kar je ostal do leta 1929., ko je bil od zvezne uprave razrešen te dolžnosti. To ga je hudo zadelo in od tedaj je pričel hirati. Svojemu društvu je pa ostal marljiv namestnik staroste do lanskega leta, ko je prosil, da ga zaradi boleznih razrešijo te dolžnosti. Mimo tega je vodil in predaval na neštetihi društvenih, okrožnih, župnih in zveznih vaditeljskih tečajih. Na nemški šoli v Brnu je vodil razen pouka v svoji stroki še telovadbo in uvedel ondi kljub nasprotnemu pritisku Tyršev telovadni sestav, po katerem je poučeval dijaštvo. O njegovi vestnosti in zavednosti najlepše priča dejstvo, da je tik pred smrtjo uredil prav vse svoje obveznosti in še zadnji dan nakazal naročnino za naš list.

Brat Nande, hvala Ti za Tvoje bogato sokolsko delo, ki si ga opravljal s tolikšno ljubeznijo in bratsko vdanostjo! Vsem, ki smo kakorkoli sodelovali s Teboj, boš ostal svetel vzor vztrajnosti, volje, vestnosti in značajnosti. Naj Ti bo prijeten sen v zemlji, ki si jo ljubil tako neustrašeno in nesebično!

Po enem letu

Naš vestnik «Sokol» izhaja že drugo leto. Čas je in potrebno, da ugotovimo, ali je list v tej dobi izpolnil pričakovanja, ali je zbral okoli sebe krog zvestih sotrudnikov, ali je v našem sokolstvu in narodu začrtal sokolsko ravno smer, ali je v precej zmedene pojme o nalogah, smeri in smotru sokolskega delovanja zanesel zadosti jasnosti in doslednosti, izkratka, ali je list vplival na razvoj miselnosti slovenskega sokolstva in s tem upravičil in potrdil potrebo po takem glasilu.

Kakšen namen so imeli izdajtelji lista? Glavni poudarek, ki gre skozi vse številke, je zahteva po samostojnosti in svobodi sokolskega gibanja, ker le samostojno sokolstvo bo moglo izvršiti svojo nalogo: vzgojiti boljšega človeka in z njim zgraditi narodno in državno samostojnost. Vsak posameznik v Sokolu mora biti svoboden, samostojen, dejaven in socialen, prav tako pa mora tudi sokolstvo kot vzgojna organizacija reda in discipline, kot kulturni pokret imeti prostost in samostojnost, če hoče, da bo iz njegove šole narod dobival značajne državljane. Ni mogoče želeti svobodnega in dejavnega naroda, ne samostojne in urejene države, če se sokolstvo kot vsenarodna vzgojna organizacija ponižuje v nesamostojno, politično-športno-gospodarsko poslovalnico, ki se kakor ladja s polomljenimi jambori lovi po razburkanem morju politične breznačajnosti. Sokolstvo se mora tega političnega varuštva osvoboditi in hoditi zgolj svoja, sokolska pota. **To pa za vsako ceno.** To zavest v slovenskem sokolstvu spet vzbuditi, je bil glavni namen lista «Sokol».

Naš vestnik je zato zahteval za sokolstvo popolno samostojnost in neodvisnost, izločitev tujih vplivov in smeri ter poudarjal kulturno bistvo sokolstva, ki mu je izhodišče vzgoja v telovadnici (glej resolucijo in pojasnilo k resoluciji v letniku 1956, št. 2-3, str. 17). V člankih «Svobodna disciplina» (l. 1956, št. 1, str. 5), «Čemu sokolski tabori» (l. 1956, št. 1, str. 6), «Krščanska šola in Sokol» (l. 1956, št. 2-3, str. 20), «Nazaj k čisti sokolski misli» (l. 1956, št. 6, str. 81 in št. 7, str. 97 ter l. 1957, št. 1, str. 2), «Nekaj misli k našemu petletnemu načrtnemu delu» (l. 1957, št. 2, str. 21, št. 3, str. 37 in št. 5, str. 48), «Odgovornost» (l. 1957, št. 1, str. 1), «O disciplini» (l. 1957, št. 4, str. 49), «Narodnost in sovražstvo» (l. 1957, št. 8-9, str. 115), v uvodnem govoru na pomladanskem zboru (l. 1957, št. 6, str. 81) in posebno v resoluciji o konkordatu (l. 1957, št. 8-9, str. 125) je krepko poudarjena ta naša zahteva. Članki «Zakaj ne napredujemo» (l. 1956, št. 5, str. 65), «Kam in kako» (l. 1956, št. 7, str. 105), «Več socialnosti» (l. 1957, št. 4, str. 51) in «Za lepšo bodočnost» (l. 1957, št. 7, str. 100) obravnavajo socialno plat sokolskega delovanja, članki dr. Frana Derganca in inž. J. Teržana pa sokolstvo s posebne svetovno-nazorske oziroma gospodarske plati.

Kdor je zasledoval pisanje «Sokola», je lahko spoznal smer lista, ki je jasno označila sokolstvo kot kulturno, vsenarodno in nepolitično vzgojno organizacijo, ki dosledno in z žrtvami brani svoj kulturni slovanški značaj. List je ob vsaki priliki zavzel krepko stališče posebno do vseh kulturnih vprašanj. Kulturna, narodna in socialna vprašanja so zlasti sokolska vprašanja, in sokolstvo nikdar ne sme odnehati od svoje pravice, da o njih razpravlja in zavzema do njih svoje stališče. Zaradi takega delovanja sta «Sokol» in njegov krog padla v nemilost pri tistih, ki bi radi sokolstvo ponižali na višino nekake športne organizacije, češ, kulturne zadeve spadajo samo v politiko.

Ta načelnost je pridobila «Sokolu» za zdaj sicer še majhno, a za prihodnost odločilno število brezkompromisnih Sokolov, ki so jedro in jamstvo

za pravilni razvoj lista in pokreta, Z novim letom sta župi Maribor in Novo mesto pristopili k listu in ga razširili na svojem področju. Tako ima list zdaj okoli 1200 naročnikov, kar je v primeri s številom članstva sicer malo, toda glede na razmere smo s tem številom za zdaj lahko zadovoljni, zlasti še, ker neprestano raste, in to iz vrst čistih Sokolov. Tudi gospodarska stran lista je po dobrem letu zadovoljiva, in sicer navzlic temu, da nabiranje naročnikov, organizacija tiskovnega sklada in oglasna služba še ni povsod izvedena. Že v enem letu smo se tako izkopalili iz začetnih težav. List je sicer uradno glasilo treh žup, toda vzdržuje ga samo članstvo z naročnino.

Vkljub uradnemu značaju je bilo pisanje lista strogo stvarno in načelno, odkrito in možato. Ta glavna vršina «Sokola» je združila stari in mladi sokolski rod v eno samo sokolsko družino, zagotovila slovenskemu sokolstvu pravičen in nezadržljiv razvoj, v čemer je pa tudi napredek lista samega. Po enem letu ugotavljamo, da je list posebno v sedanjih časih nujno potreben, ker je postal krogu navzgor stremočega članstva nepogrešljiv vodnik, ki ga vodi v širna področja narodnega življenja in reže globoke brazde v kulturno, sokolsko orientacijo naroda. S tem zadoščenjem in s to zavestjo smo stopili krepko v drugo leto «Sokola».

Zoran Polič, Ljubjana:

Beseda in njeni glasniki

Ponosno se dvigajo sokolski domovi iznad hiš naših naselij. Že hiter pogled nanje nam pove, da so namenjeni višjim, trajnim nalogam. Saj so tako obsežni in beli, da mora človek verovati v duha, ki veje iz njih čez vasi in trge. Toda ta duh mora biti resničen, da upraviči vero vase, Beseda mora biti njegov poslanec.

Molk izdaja nevero in dvom v poslanstvo ideje, odkrita beseda jasno izpričuje, katerih ust se poslužuje resnica. In mi verujemo v resnico in hočemo pravico. Zato mora gladko teči naš jezik, ko govorimo o svoji ideji, zato se morajo naše besede globoko zasidrati v duše rodu, ki se je v dobi hlapčevanja odvadil pravičnega razlikovanja med resnico in lažjo, ki je zastavil pravico za namišljene in obljubljene višje dobrine. Čas je pokazal vso bednost kupčije in čas spet kaže, da rod ni dojel svojih dolžnosti do sebe in do svojega potomstva, temveč plove v nove, usodne vrtince, ki so zmaličili že tolike krepkejše.

Dvakrat je Beseda kot jeklo zarezala v misli množic, Dvakrat je razum klonil pred njeno resničnostjo in ji je samo zloba zavrla polet.

Prvič je hotela razbiti verige z rok sužnjeve, ko je v tridesetih letih prvega stoletja dvignil glas ponižanih veliki Sin, kateremu je človeštvo kruto poplačalo njegovo žrtvovanje.

Drugič je zbudila Slovane iz težkih sanj suženjstva in jih po neustrasnih glasnikih prisilila, da so zdrobili težke okove.

In še tretjič se bo morala oglasiti. Krepak bo moral biti njen glas, da bo zbudil omamljene stražarje in odvrnil nevarnosti, ki groze, da uničijo družbi najsvetejše dobrine duha in pahnejo rod v duhovno temo, ki dovoljuje neomejeno razpolaganje s telesom in voljo posameznika in vodi človeštvo z visokega kora človečanstva v objem živalske zvijačnosti in razuzdanosti.

Svoboda je ta Beseda, svoboda telesa in duha. In s to Besedo smo nastopili Sokoli novo pot, pot, ki jo označujejo prerrojene sokolske legije. Njej smo posvetili svoje delo in njej hočemo pomoči do zmage, ki bo tolikanj

lepša, ker bo izvirala iz resničnega prepričanja množic, katerim sokolska družba ne bo pomenila zgolj zunanjo združbo, ampak notranjo, duhovno, ki je poklicana, da vtisne svetu nov pečat, pečat pravice in resnice brez razrednih trenj in zlorab šibkejših.

Beseda potrebuje glasnikov, ki bodo njeno voljo sporočili vsem, ki bodo dvignili obupana srca in vcepili prepričanje, da delo zanjo ne bo zaman.

Kdo bodo ti glasniki? Komu naj narod veruje, da iz njegovih ust ne prihaja laž, da nikdar ni pripravljen služiti krivici?

Beli domovi stoje pripravljeni, da služijo namenom glasnikov, toda teh je malo, ker so velike zahteve, ki jih stavi nanje Beseda. Kako naj govori o svobodi tisti, ki ga prvi migljaj vaškega oblastnika napravi malodušnega, kako naj govori o resnici in pravici tisti, ki je pripravljen služiti tudi laži in krivici, da si zagotovi svoj gmotni obstoj?

In vendar so se mnogi takšni vsilili za glasnike. Širili so sokolske nauke, toda ob prvi nevarnosti so umolknili in zapustili vrste, katerim so hoteli načelovati. Zakaj? Kdor prevzame odgovorna sokolska mesta, bi moral najprej obračunati s samim seboj. Preizkusiti bi moral svojo vero v svobodo, resnico in pravico, svojo sokolsko vero. Šele če je ta njegova vera resnična, globoka in trdna, da je nič ne more omajati, bi imel pravico, da za seboj pozove druge, ki iščejo prave poti in beže pred lažnimi preroki tujih, nenarodnih ver.

Toda ne zadostuje samo beseda, ki lahko teče z jezika, potreben je tudi zgled, ki se verno ujema z nauki in kaže, kako resnično je dojel glasnik svoje poslanstvo.

Težko je združiti besede z dejanji, in prav v tem je jedro naših uspehov. Šele ko bo družba spoznala resničnost in iskrenost naših namenov po zgledih, nam bo tudi priznala pravico uravnavati njen red in prevzeti posle, ki neposredno vplivajo na njen ustroj.

Načelnik in prosvetar stojita pred težavno nalogo, da postaneta prva glasnika Besede in ji utareta pot v poslednjo vas.

Naj se ne dvigajo sokolski domovi zaman iznah ostalih hiš, v njih naj bo žarišče duhovnega napredka, iz katerega bodo črpali moč vsi, katerim tema še ni odvzela vida in ki še verujejo vase in v svojo ustvarjalno sposobnost.

Načelnik in prosvetar morata postati visoka svečenika Resnice, propovednika socialne pravičnosti in sile narodne ljubezni, glasnika mednarodnega sodelovanja na temelju spoštovanja narodne samobitnosti in čuvarja narodne svobode, neokrnjene po tujih grabežljivcih. Velike zahteve, toda še večje zadoščenje, ko bo trud stoterno poplačan.

Vse naloge, ki pritičejo načelniku in prosvetarju, zahtevajo brezpogojno posvetitev samovzgoji, ker samo lastna dognanja, pridobljena po dolgotrajnem in težkem premišljevanju, usposabljaajo za veliko poslanstvo in za življenje, ki more brez ugovora biti zgled vsem, ki hočejo poslušati glas Besede.

Smo sredi obsežnega dela za dostojno izvedbo sokolske Petrove petletke.

Načelniki, prosvetarji, obvežite se, da storite v tej dobi največ, kar morete pokloniti svojemu starosti, to je, posvetite svoj čas lastni vzgoji, ker le tako boste upravičeni, da izvršite naloge, ki vam pritičejo po imenu. Črpajte iz obsežne sokolske in druge književnosti, da boste spoznali resnico do dna in da ji boste sposobni služiti brez ugovora, če treba tudi z lastno žrtvijo.

Hočemo, da narod čuje pravi glas Besede, hočemo biti njeni glasniki, zato se bomo vzgajati tako, da ne bomo s svojo usposobljenostjo samo ures-

ničili geslo: «Zdrav duh v zdravem telesu», ampak da bomo temu duhu omogočili tudi pravi razvoj, ki je mogoč samo v sokolski, socialno dograjeni družbi.

Na delo za uresničenje največje naloge v Petrovi petletki!

France Lubej, Ljubljana:

Mladina, v sokolske telovadnice!

(Ponatisk iz koledarja «Naša volja».)

V času, ko v naravi zorijo sadovi, prihajaš mladina nazaj v svoje učilnice, od sonca ožgana, razgibana, osvežena in spočita. Skupno s starši in šolo gojiš najlepše nade, vse je praznično, brez predsodkov, brez greha.

Veliko upanja pa polaga v tebe, učeča se mladina, tudi ves narod, saj se ta večno obnavlja le s teboj. Samo tistemu, ki se ne zanima za bodočnost naroda, ni mar, kaj delaš, kod hodiš in kam se usmerjaš. Vendar se pa zate zanimajo tudi ljudje, ki sta jim bodočnost in samostojnost našega naroda deveta skrb. Tuja gesla, tuje miselnosti in tuje metode hočejo vsaditi v naš narod, pa se čudijo, da se zdrav narod upira takemu tujemu nasiljevanju. Tako vidimo, da si danes ta dan materinega otroka, ki po večno veljavnih naravnih zakonih pripada le materi, očetu in narodu, lastijo samozvani varuhi vseh mogočih tujih področij. Pri tem uporabljajo vsa sredstva brez izbire: prosijo, rotijo, molijo, preklinjajo, obljublajo in groze, samo da iztrgajo materi tebe že kar iz naročja. Naša preprosta mati, prepoštena, da bi mogla slutiti prevaro, presiromašna, da bi se uspešno upirala tisočerim obljubam in vabam, se doslej dostikrat ni zavedela vzrokov te nerazumljive tuje skrbi za svojega otroka. Tvoja mati ima res hude skrbi, da te v letih šolanja ohrani nepokvarjenega zase, za družino in za družbo.

Tudi tebe, srednješolska mladina, vabijo v svoje vrste najrazličnejše družbe, klubi in društva. Povsod je nekaj, kar te privlačuje in mami. Kam se boš odločila, koga boš poslušala, komu verjela, ko so celo zakoni in odredbe kakor enodnevnice, ko je greh, kar je bilo včeraj krepost in zasluga, ko je prekleto, kar je bilo nekdaj sveto?

Res, preudarka vredno vprašanje. To vprašanje moraš, mladina, rešiti zdaj ob pričetku novega šolskega leta.

Mladina, vedno si bila kritična, ker te življenje samo nujno sili k vestnemu opazovanju. V vseh časih si bila prva boriteljica duha svobode in demokratizma ter pogumna in odločna braniteljica narodnih pravic. Tudi dandanes ne pohajaš šole zgolj zato, da si priboriš boljši kruhek, da ti bo dobro na zemlji, temveč tudi zato, da si razširiš duševno obzorje in pomagaš narodu, posebno tistim, ki se niso mogli šolati, k vsestranskemu napredku. Ker imaš pred seboj še dolgo, polno življenje, ti je veliko do tega, da tudi sama delaš za izboljšanje življenjskih pogojev. Zato si v svojem stremljenju vedno brezkompromisna, revolucionarna. Prav zato ti ne more biti vzor udobno življenje po starih tirih, ampak iščeš nov način življenja, lepšega, svobodnejšega, zato greš za svojimi ideali tudi s preziranjem nevarnosti. Tako usmerjena pa ne boš nikdar nasedla gibanju, ki s teboj in z narodom nima najčistejših namenov.

Če hočeš hitro prepoznati «varuhe, očete, vzgojitelje in dobrotnike», ki se ti vsiljujejo in laskajo, primerjaj samo njih ravnanje z dejanji svoje matere: če ti dajejo, če hočejo dobro tebi, so tvoji prijatelji in dobrotniki. Brez skrbi se jim zaupaj! V mislih imajo blaginjo narodá. Če ti pa

je mljejo, žele dobro sebi, bodisi zaradi časti ali pa koristi, so tvoji sovražniki. Teh se ogibaj! Pri tem pa moraš dobro razločevati, kaj in kako ti daje mati. Zagotavlja ti življenjske pogoje na lastni svobodni grudi, skrbi za tvoje zdravje, rast in srečo, čuti s teboj srečo in nesrečo, trepeče zate v nevarnosti, se ne ozira na žrtve, se pogumno postavi na tvojo stran in te varuje, če je treba, s svojim lastnim telesom. Na sebe niti ne pomisli, skrb za otroka jo vso prevzame. Njena ljubezen te dviga, kakor te dvigajo tudi njena skrb, opomini in kazni. Toplo je tebi, ko rasteš v zatišju nenadomestljive materine ljubezni.

To ljubezen poznaš tudi ti, živo jo čutiš in gotovo tudi ceniš nad vse na svetu. Če imaš to ljubezen pred očmi, mladina, ti ne bo težko na prvi mah spoznati, kje izven doma in šole so tvoji prijatelji, v kateri družbi boš dobila vse tisto, kar žele podzavestno ali tudi že zavestno išče tvoj nemirni mladeniški in dekliski duh. Zato tudi tvoja odločitev ne bo težavna.

Vsak človek, posebno vsak mlad človek poleg doma in šole nujno potrebuje družbo, v kateri se skupinsko uveljavlja in oblikuje. Vsaka družba vpliva na človeka, ga telesno in duhovno oblikuje. Dobra družba v dobri, slaba v negativni smeri. Gotovo želiš družbe, ki ima visoke, plemenite namene, katere smoter ni brezskrbno življenje na škodo drugih. Iščeš družbe, kjer se boš razvil v zdravega in odločnega moža ali ženo, družbe, ki bo duhovno dvigala in oblikovala tebe in ti njo s smotrom, da s skupnimi in najboljšimi silami priborimo temu našemu bednemu narodu in naši mladi državi mesto in ugled, ki ga po svoji nesrečni, a vedno junaški, ponosni in slavni preteklosti gotovo zasluži.

Premišljuješ o taki nalogi vsakega posameznika v našem narodu, posebno vsakega izobraženca, si gotovo že spoznal, da ti je kot dijaku nekje v družbi odrejeno pomembno mesto. Pri tem svojem premišljevanju seveda nisi mogel prezreti sokolstva. Ako si opazoval to našo najstarejšo, a največjo in najdelavnejšo kulturno in narodno organizacijo, namenjeno vsem slojem naroda, usmerjeno v samostojno slovansko rast, si se gotovo že odločil, da stopiš v njene vrste, če tega doslej še nisi storil.

Če želiš, do tvoje telo raste, se razvija, krepí in oblikuje pod vodstvom in nadzorstvom otrokovno izšolanih značajnih sokolskih vaditeljev v demokratični prijateljski družbi, pojdi v sokolsko telovadnico! Naša telovadišča, igrišča in telovadnice so namenjene trdi in resni vzgoji mladine. Telovadba na orodju, proste panoge in igre v nekaj letih čudežno izpremenijo tvoje telo, hkrati ti pa v duha vlijejo močatost, zavest, pogum, odločnost, zdravo odpornost in voljo do dejanj. Ali ni bila prav to tvoja neprestana, tiha in tudi izražena želja? Poleti želiš plavanja, letovanja in izletov, pozimi te vabijo zledenele ploskve in zasneženi kristalni vrhovi. Sokolski mladini so naši potoki, reke, jezera, morje, travniki in planine ena sama sokolska telovadnica. Mehkužnost se umakne močatosti, strah izgine pred pogumom, polno življenje prekipeva v zdravju in življenjski radosti. Po vseh naših cestah so že prepevale sokolske legije, naše livade in gore so poškrapljene s sokolskim znojem, pa tudi s sokolsko krvjo. Če hočeš trdega boja, če hočeš pomeriti svoje sile v vseh teh panogah s svojimi vrstniki, se lahko udeležiš bratskega sokolskega tekmovanja. Če hočeš spoznati svojo domovino, če želiš spoznati domovine svojih slovanskih bratov, te vabijo sokolski zleti, ta naša sokolska romanja, naše slovanske olimpije. Kadar si utrujen od napora zaželiš razvedrila, obišeš sokolske zabave, čajanke in družabne večere. Če hočeš predavanj, razgovorov in razprav, nikjer ne zveš globlje rečnice, nikjer ne dobiš lepšega načina kakor v sokolskem bratstvu. Zato ni prav nič čudnega: kdor je še stopil v Sokola s čistim nagibom, da se

vzgoji za življenje in služi narodu, vsak je v Sokolu ostal, sokolstvo mu je postala druga družina. V tej družini so naše matere in očetje, bratje in sestre, ženini in neveste.

In naš narod potrebuje bolj ko drugi narodi sinov in hčera čistih rok, zdravih in močnih mišic, toplega srca, bistrega razuma, zvestih žen in mož dejanj. Take mu vzgaja le sokolstvo, ki je zato tudi tebi, srednješolska mladina, druga najboljša mati, tvoj najvdanejši prijatelj. V sokolstvu vzgojeno dijaštvo je najboljše jamstvo za hitri napredek naroda, najtrdnejši jez proti sovražnim tujim vplivom in poleg narodne vojske najmočnejši steber narodne svobode, samostojnosti in skupnosti.

Z izobraženo, sokolsko vzgojeno mladino v lepšo bodočnost naroda!

M. Kovačič, Maribor:

Pregled jugoslov. sokolske književnosti

(Nadaljevanje.)

b) Župni in društveni tisk.

Ko motrimo župni in društveni periodični tisk, lahko izpred vsega ugotovimo, da tvori zanj leto 1928. nekakšen mejnik. Pred tem letom je bil župni in društveni periodični tisk precej bujen, po njem ga pa je malo in šele zadnja leta se spet pojavlja. Tega je krivo dejstvo, da je dobil z letom 1928. «Sokolski Glasnik» časniško obliko in naj bi tako postal dostopen širšemu sokolskemu članstvu, ki so ga prej, ko je imel «Sokolski Glasnik» še revijalno obliko, seznanjali s sokolskim gibanjem župni vestniki in društvena glasila. Ponovni pojav župnih vestnikov zadnja leta ima svoj izvor pač v poglobljenem razumevanju sokolstva, k čemur so prav gotovo veliko pomogle zvezne prosvetne šole, katerih prva je bila v Novem Sadu leta 1932. ob stoletnici Tyrševega rojstva. Poizkusimo si ustvariti pregled tako, da zasledujemo periodični tisk po župah, razvrščenih v abecednem redu.

Župa **Bjelovar** je začela izdajati svoj vestnik s 15. oktobrom leta 1926. «obvezno za vse članstvo», toda že leta 1927. je izhajal list samo še po potrebi; naslednje leto ga iz že omenjenega razloga ni bilo več. Na ozemlju te župe je pa izhajal že leta 1921. kot mesečnik «Sokol. Glasilo Sokolskog društva u Virovitici». Doživel je pod uredništvom br. Zvonka Plevnika tri letnike.

Vestnik župe **Beograd** je imel naslov «Soko Dušana Silnog»: I. in II. letniku (1925 in 1926) je bil urednik dr. Voja Kujundžić, III. in IV. letniku (1927 in 1928) pa poleg njega še br. dr. Mihajlo Gradojević. Leta 1935. je župa za svoj župni zlet izdala nekoliko številčk «Sletskega vesnika» pod uredništvom br. Bogdana V. Spornjaka, na novo pa izhaja mesečno od 1. decembra 1936 dalje odlično «Okó Sokolovo», za katero je znal urednik br. Momir Sinobad zbrati lep uredniški zbor. Na ozemlju prestolniške župe izdajata še urednika Nik. Hranjec in Milivoje Mandić za valjevsko okrožje «Sokolski Poklič».

Župa **Celje** je poizkusila nadaljevati svojo predvojno tradicijo (glej str. 74!) že v letih 1922. in 1924., toda takrat je izšlo le nekoliko številčk njenega župnega vestnika; resno se je tega lotila leta 1928., ko so drugi župni vestniki prenehali. Tega in naslednjega leta je «Vestnik sokolske župe Celje» urejeval br. Franjo Čepin, prav tako tudi III. letnik, ki je pa izšel šele 1935. leta. Odtlej pa izhaja list redno in je IV.—VI. letnik (1934—1936) urejeval br. Fr. Roš z uredniškim zborom, medtem ko opravlja uredniške posle

letos spet br. Fr. Čepin. Od leta 1936. dalje je celjski vestnik skupno glasilo za župi Celje in Kranj.

Na področju župe C e t i n j e je v letih 1954., 1955. in 1956. (zaključno junij—avgust) izdajalo «Sokolski Vjesnik» sokolsko društvo Cetine pod uredništvom društvenega prosvetarja br. Nikole Doriomedova. V jeseni leta 1956. je pa ta vestnik prenal, ker izhaja od 1. decembra 1956 dalje «Glasnik Sokolske župe Cetine», ki ga urejuje br. Panta Arandelović.

Župa K a r l o v a c je začela z izdajanjem svojega glasila leta 1933. pod naslovom «Sokolski Vjesnik župe Karlovac», ki je pod istim naslovom izhajal tudi še naslednje leto; urednica mu je bila s. Zorka Vojnović-Trkulja. S III. letnikom (1935 — urednik br. Vl. Blašković) je dobil list ime «Čuvajmo Jugoslaviju!» Letošnji letnik urejuje br. Marko Sablič.

Župa K r a n j je izdala dva letnika «Vestnika Gorenjske Sokolske župe» v letih 1925. in 1926.; oba je urejeval br. dr. Ljudevit Kuščer. Po 10 letih se je pridružila župi Celje in sprejela njen vestnik tudi za svojega.

Župa L j u b l j a n a, katere vestnik je bil leta 1914. zbral pod svojim okriljem vse sedanje slovenske župe (razen celjske), je tega po zedinjenju jugoslovanskega sokolstva vzdržala, toda le kot svoje glasilo, in sicer od leta 1920. do 1926.; to so letniki VI.—XII. Uredništvo je bilo deloma v rokah uredniških krožkov, deloma ga je pa župna uprava poverila podincem, kakor br. Miroslavu Ambrožiču, Veriju Švajgarju in drugim. Na novo se je župa lotila izdajanja svojega lista leta 1936. pod imenom «Sokol. Vestnik sokolske župe Ljubljana». Letos je postal ta list tudi vestnik žup Maribor in Novo mesto. Uredništvo za oba letnika je v rokah br. Dušana Podgornika. Zanimiva periodična publikacija z ozemlja ljubljanske župe je bil list «Sokol Ljubljana — Tabor», a izšlo je leta 1929. le šest števil. To je bilo nekako opozicionalno glasilo, ki je pa prineslo v slovensko krilo jugoslovanskega sokolstva precej svežega duha. Uredništvo je vodil uredniški krog. Od Novega leta 1937. dalje izhaja v Ljubljani tudi tednik «Sokolska volja», ki ga izdaja celo «kolo Sokolov». Namen mu je, da v poljudni obliki v širokih narodnih plasteh zastopa interese sokolstva.

Župa M a r i b o r je izdala štiri letnike «Sokolskega Vestnika župe v Mariboru». I. in II. letnik (1921 in 1922) sta urejevala brata dr. Ljudevit Pivko in Ljudevit Kranjc, III. letnik, ki je obsegal le dve številki (1. od 1. III. 1925, 2. od 1. III. 1926), ter IV. letnik s «Prosvetno prilogo» (1926/1927) pa pisec tega «Pregleda». V letih 1925. in 1926. je ta urejal tudi vestnik sokolskega društva Maribor — matica «Naš sokolski dom», katerega so pa izšle le tri številke: dve tiskani in ena litografirana. Na ozemlju te župe izhaja od jeseni leta 1936. dalje še sokolsko-idejni ter leposlovni list «Mladi Prekmurec», ki ga izdaja sokolsko društvo Murska Sobota in ga polnijo s svojimi prispevki sokolski naraščajniki.

(Dalje prihodnjič.)

T. S.:

Grehi

Vse naše delo, naše stremljenje in želje so usmerjene na vzor, na lik, ki ga v resnici ni: na «idealnega» Sokola. Ta vzor je res le v predobči, toda sleherni resni telovadec si prizadeva, da bi mu bil kar moči podoben, da bi bil kolikor mogoče popoln. Poudarek je pri tem na čisti vadbeni plati. Pa saj je res, bolj ko si izurjen v raznih vajah, «boljši» telovadec si. Sokolski vzor je telesno vsestransko temeljito izurjen človek, ki ohrani svojo zmogljivost do poznih let, je čil in zdrav, čedne po-

stave in ima tudi vzgojenemu telesu primeren možat značaj, ki se izraža v prikupnem vedenju in govorjenju in v pogumnih dejanjih. Vsaka teh lastnosti zase je sicer bogastvo, vendar šele vse skupaj ustvarijo človeka takega, kakršen naj po naših naukih bo in kakršen lahko tudi vsakdo postane, če le hoče. Te reči veak dan kdo ve kolikokrat slišimo, toda se tudi stokrat po nepotrebem zoper nje pregrešimo. Po nepotrebem, pravim, saj se človek vsem tistim neštetim malenkostim, navadicam in razvadicam, ki ga delajo smešnega, kažejo mehkužnega ali sebičnega, prav lahko ogne, če se jih zaveda in če se jim hoče ogniti. Nečesa je pa treba za to: zdravega okusa, ki odloči, kaj je še primerno in kaj ne. Smešno je na primer, če hodiš po dežju in blatu v sandalah, zato ker je tako obuvalo prikrojeno za lepo vreme, v blatu je pa nesmotrno. Prav to neskladje med namenom in dejanskostjo pa učinkuje smešno.

Brez nekaterih grehov in grehkov bi bilo po naših telovadišjih mnogo bolj sokolsko, vse bolj človeško, prikupno in toplo.

Ne smemo si tajiti, da smo se zadnjih deset let pri sami telovadbi pomehkužili. Najpomembnejša prvina v vsaki vzgoji je premagovanje težav. To se pravi, da mora biti vsaka vzgoja, telesna še prav posebej, trda. Trdost, neobčutljivost sta tudi najlepši prvini značaja, ki dajeta osebnosti poseben čar; skoraj bi dejal, da sta edini izraz dobre vzgoje in izmed najpomembnejših njenih smotrov. Trdost daje močatosti blesk; brez trdote je mož cunja, žena lutka. Kdor ne more en dan stradati ali vztrajati ob kosu črnega kruha, kdor meni, da bo umrl, če opoldne ne dobi nič «toplega» (tudi v najhujšem poletju), ni dosti vreden. So «telovadci», ki se jim ježijo lasje, če morajo na štiri- do peturno hojo; na izletih se pritožujejo zdaj zaradi «vročine» — vsaka kaplja zdravega potu jim je veliko trpljenje — zdaj zaradi žeje, zdaj je preveč navkreber, zdaj spet prestrmo navzdol. Vsak napor jim je zoprni. V telovadnici se ogibajo vaj, kjer je treba mišice res napeti, k skoku si navlečejo vsaj dve, še rajši pa kar tri ali štiri blazine drugo v r h druge; brez blazine niti z dobočne bradlje ne skočijo. To so tisti, ki jim neprestano kaj ni prav. Vsaka najmanjša nerodnost, udarec ob orodje, nedolžen nahod ali kašelji jim je povod, da jih ni po ves mesec k telovadbi.

Niso vsi taki, toda figarjev, se zdi, da je čedalje več. Z neverjetno naglico se že med otroki širijo mehkužne razvade: od «trenirk» (v vročem soncu) do raznih maž in do masaže. Čedalje redkejša sta fant in dekle s krepkimi mišicami, ki ljubita napor zato, ker čutita v njem vso polnost svojih sil, vso čilost svojega telesa. Mlad pes divja do onemoglosti, samo ker mu je najvišji užitek, da razdaja svojo moč, ker prav to je življenje. Mladič in mladenka naše «telovadne» dobe se namažeta z «Elido», se zleketa v soncu in tudi s prstom ne ganeta; pa ne zato, ker bi jima to godilo ali ker bi bila prepričana, da je zdravo, marveč zgolj zato, da porjavita; da postaneta na videz podobna idealu našega časa: trdemu, močnemu, preprostemu človeku, ki si ga belopoltega ne moremo misliti: tako varata torej samega sebe. Čudno. Bolj ko dopovedujemo, da je telovadba neogibno potrebna za zdravo in popolno življenje, bolj prehaja v modo, bolj jo pa tudi sproti maličijo, pa vedno tako, da je napora čedalje manj, da ostane, če le mogoče samo prijetna plat. Kako daleč od ideala je n. pr. dandanes življenje v kakem kopališču. Namesto preproščine, moči in čilosti zgolj razkazovanje oblek, «čarov» (zamaščenih oblik in od «srčkanih» čevljev pokvečenih stopal), kričeče poslikanih obrazov in ogabno krvavordeče namazanih nohtov. Očitno se pretvarjajo nekatere naprave, ki naj bi bile

namenjene urjenju telesa, v svoje vrste zabavišča in družabna shajališča, kjer potiskajo «družabni» elementi šport popolnoma ob stran. Zdi se, da sili tudi življenje po sokolskih telovadiščih v to smer, saj ponekod niso drugo ko poletno zabavišče za lenobno mladino. Ali je treba še dopovedovati, da to ni prav, da mora biti namenjeno vsako telovadišče, pa naj bo za to ali ono panogo, dostopno članstvu kakega društva ali vsemu ljudstvu, v prvi vrsti telovadbi, potem šele «družabnosti», ki podpira zgolj lenobo. Rast tega spremnega pojava dandanašnje telovadbe, ki grozi izpremeniti razmerje tako, da bo telovadba spremni pojav, je zelo podpirala pretirana športna smer, ki je videla začetek in konec telovadbe le v zunanji storitvi in se je izživljala zgolj v javni tekmi kot sredstvu za doseg priznanega učinka, ni pa skrbel za to, da vcepi ljudstvu veselje do nabora in razumevanje za njegovo visoko нравno, vzgojno vrednost ter razumevanje za prirodno dano in zato neogibno potrebo urjenja telesa.

Storitev, tekma in javni nastop so pa le zunanosti, ki odvrčajo pozornost od pravega smotra in store človeka površnega, plehklega. S tem so pripravljena tla za vse norosti in neokusnosti. Mimo tega privabijo zlasti tekme množice gledalcev, ki vidijo in iščejo v tekmi in telovadbi vse drugo, samo ne pravega smisla. Poprečni gledalec ni predmetno udeležen pri tem, kar mu kažemo, naši nameni in naše metode so mu deveta skrb, on išče zgolj vnanost, zgolj teater. Zato je malone ves šport izmaličen, pa tudi pri Sokolu smo marsikdaj in marsikje daleč od prave poti in zdravega okusa. Kdor bi hotel ozdraviti te razmere, bi moral močno zavreči tisto, kar stremi za vnanjim, za navideznim, in bi moral obrniti delo po družtvih v globino, pozornost telovadcev in telovadk pa na pravi smoter: poplemenitenje človeka v vsaki smeri, tudi v malenkostih. Šele ko si bo vsak telovadec vsak trenutek svest pravega namena telovadbe, se bo vrnila prikupna, zdrava preprostost, ki je izraz plemenite duše. Telovadišča se bodo napolnila z ljudmi, ki bodo ljubili zdravi napor zato, ker je to življenje samo.

Ne bojte se, če je treba skočiti na trda tla, stisniti zobe za daljši napor, če je treba hoditi v mrazu ali vročini, živeti kak dan ob najpreprostejši hrani. To je edini način, da postane telo takšno, kakršnega si želite: močno, urno, vztrajno in očesu všečno. Zaradi tega smo vendar prišli v telovadnico!

Ž U P A L J U B L J A N A

F. L.:

Nekaj o naših javnih telovadbah

Doba naših javnih telovadb je končana. Letošnje poletje je bilo sokolstvo močno razgibano, kar je vplivalo tudi na občinstvo, ki se je udeleževalo številnih sokolskih prireditve v nenavadno velikem številu. V naši župi smo imeli od junija do septembra 4 okrožne zlete in 45 družtvnih javnih telovadb. Jasne sokolske smernice, vztrajanje na začrtani poti in mogočni pomladanski zbor Sokolov je zanesel v sokolske vrste močno zavest in iz nje izvirajočo delavnost. Narod je to opazil, priznal, ocenil in se odzval. Tako smo prišli v položaj, da se okrog sokolstva zbira vse, kar čuti narodno, v slovanstvo usmerjeno. Okrepila se je misel narodne svobode in samostojnosti, sokolstvo je postalo jedro narodnega gibanja.

Našim društvom je bilo gotovo v veliko pobudo, da so se okrog vseh javnih telovadb sokolskih društev zgrnile velike množice naroda. Po daljšem času so imela naša društva spet prireditve, s katerimi so se moralno, a tudi gospodarsko opo-

mogla. Naša naloga je, da opozorimo edinice na nekatere pojave in tako o pravem času izvršimo vse naloge, da povečamo in poglobimo našo delavnost in tudi naprej obdržimo naklonjenost ljudskih množic.

Letošnje javne telovadbe so imele še vedno hude napake, ki jih občinstvo sicer ni vedno opazilo, če jih je pa, jih je v svojem navdušenju oprostilo. Toda za nas občinstvo ne more biti merilo. Mi sami moramo biti prvi kritiki, mi moramo odpraviti napake zaradi nas samih, ker smo vzgojna organizacija. S prireditvami moramo vzgajati tudi občinstvo, ki obiskuje naše prireditve.

Omejiti se hočem samo na nekaj najvažnejših in splošnih napak, ki so že tako udomačene, da jih ne opazi niti sokolstvo samo niti občinstvo.

Poglejmo telovadce, ki so nastopali na teh 43 društvenih javnih telovadbah. Samo štiri društva so izvršila telovadbo zgolj z lastnimi telovadci, po vseh drugih 39 telovadbah so romali eni in isti telovadci iz kraja v kraj. Če vprašamo te telovadce, ki so to poletje nastopali po dvajsetkrat in še večkrat, kaj jih je sililo v ta neobvezna nastopanja, ko se na drugi strani obveznih okrožnih zletov niso udeleževali (ugotovljeno je namreč, da na letošnjih obveznih okrožnih zletih število telovadcev vseh oddelkov ni bilo večje kakor na navadnih društvenih neobveznih javnih telovadbah). Kakšen odgovor dobimo? «Naše društvo je preslabo, da bi lahko samostojno nastopilo. Zato moramo na pomoč drugim društvom, ki so v enakem položaju, da nam potem to pomoč vrnejo.» Takšno «nabiranje, posojanje in vračanje» pa ne more biti v korist zdravemu razvoju telovadbe, še manj pa vzgoji telovadcev samih. V naša društva je tako prodrlo naziranje, da majhno, a marljivo društvo z dobro izarjenimi, toda maloštevilnimi oddelki vobče ne more prirediti javne telovadbe. Kako zgrešeno naziranje! S temi izposojenimi telovadci so prireditelji na 39 različnih krajih priredili seveda popolnoma enake nastope «prostih vaj». Malo, malo je bilo društev, ki so pokazala tudi kakšno samostojno točko. Na vseh teh nastopih pa nismo videli nobene prave orodne telovadbe domačega članstva. Nekaj društev je prosilo za pomoč vrsto članov iz ljubljanskih društev. Bila so pa tudi društva, ki letos izprva sploh niso mislila na nastop. Sredi avgusta so pa spoznala, da so vsi nastopi dobro obiskani in bi se tudi njim izplačalo prirediti «veselico». Toda kako? Vse leto v društvu niso telovadili. Pa so izumljive naše uprave, kadar je treba utemeljiti potrebo po veselici. Hitro so si izmislili, kako je društvo obkoljeno od sovražnikov, kako se bori z nasprotniki sokolstva na življenje in smrt, in naprosili sosedna društva za telovadno pomoč. Toda kje dobiti telovadce, ko resni telovadci ne nastopajo radi vsako nedeljo in tudi nimajo sredstev. Tudi tu si znajo pomagati; obljubijo jim razne ugodnosti, brezplačne vstopnice na plesišče, prehrano, pijačo ali celo gmotno odškodnino, kar smo doslej videli samo pri športu in kar bo, če se takoj ne zavre, demoraliziralo naše mlajše telovadeče članstvo.

Mislím, da lahko letošnje javne telovadbe označim takole: močna je bila volja in želja po nastopih, manjša pa pripravljenost in izarjenost telovadnih oddelkov. Nastope so narekovali položaj, blagajna in upravni odbori, telovadci sami so se pa branili nastopati izven domačega društva. Toda če hoče 40 društev brez zadostnega števila telovadcev prirediti «veliko» javno telovadbo, morajo telovadci vseh teh društev namesto enkrat nastopiti po štiridesetkrat. Zato so ti nastopi popolnoma enaki, šablonski, nezanimivi: zastave, pesmi, proste vaje, veselica. Neko društvo je v dveh mesecih priredilo celo dve enaki društveni javni telovadbi. Letos je bilo vse to mogoče, ker župno vodstvo, ki je odgovorno za stanje sokolstva pa tudi za oblike javnih telovadb, zaradi nenavadnih prilik ni hotelo prepovedovati manj pripravljenih nastopov. Toda v bodoče ne pojde več tako. Župno vodstvo bo smelo dovoljevati javne telovadbe samo društvom, ki bodo sposobna, da izvrše z lastnimi telovadci ves spored, na katerem pa morajo biti tudi vaje na orodju in z orodjem ter raznoterosti in igre. Proste vaje, ki jih določijo okrožje, župa ali zveza za svoje zlete, ne smejo tvoriti vsega sporeda društvenih javnih telovadb. Že pred vojno smo imeli vedno po dvoje prostih vaj: zletne in domače. Zdaj smo pa že toliko nazadovali, da bi devet desetín društev ne telovadilo, ako bi župa ne izdala prostih vaj. Društva morajo biti prisiljena, da vse leto redno telovadijo, kmečka zlasti pozimi. Šele potem bodo telovadci smotrno vzgojeni in se bodo lahko naučili

vsake proste vaje v enem mesecu. Naši načelniki in vaditelji morajo stremeti za tem, sicer bomo neki dan živeli samo še v «lepih spominih» na sokolsko telovadno življenje.

Letošnje javne telovadbe naj nam bodo izpodbuda k vztrajnemu, premišljenemu, vestnemu in kritičnemu delu, hkrati pa velik opomin, da samo zdravo in živo raste in se razvija. Pri tem nas ne sme zapeljati velik odziv ljudi, ki pri letošnjih nastopih niso bili gledalci, ampak aktivni sodelavci. Vse to občinstvo ni prišlo samo zaradi telovadbe, temveč zaradi razmer, zaradi sokolske misli, njene moči in tradicije. Nujno potrebno je, da ta spontani odziv občinstva pravilno ocenimo, če se hočemo vbodoče ogniti presenečenju. Navdušenje gledalcev ni veljalo toliko telovadni izurjenosti, kakor sokolski misli. Govorilo je bolj čustvo ko pamet. Ko se bodo povrnila normalne razmere, bo izostalo od naših javnih telovadb vse tisto, kar ni bilo v Sokolu vzgojeno. In tega je bilo na letošnjih nastopih precej. Zato je naša sveta dolžnost, da dvignemo naše javne telovadbe na takšno stopnjo, da bodo privlačne zgolj zaradi kulture telovadbe in da bodo prenesle vsako kritiko. Pripraviti se moramo na čas, ko bodo prilike umerjene, ko bodo gledalci ocenjevali samo našo notranjo vrednost in delavnost, stopnjo telesne kulture, izgrajenost organizacije in dovršenost discipline. Naprej v delo, ki rodi take javne telovadbe!

Tečaj za telovadbo na orodju

Društvo, ki ne goji telovadbe na orodju, ne more napredovati. Društvo, ki nima dobre vrste članov na orodju, na katero bi se s ponosom ozirali vsi drugi telovadni oddelki z željo, da bi se približali znanju teh junakov, ni usmerjeno k pravilni sokolski telesni vzgoji. Pomanjkanje dobrih vrst na orodju se je posebno pokazalo letos pri društvenih javnih telovadbah. Te so bile glede orodne telovadbe na taki stopnji kakor v prvih početkih sokolstva.

Župno načelnštvo je spoznalo ta veliki nedostatek in zato sklenilo, da bo prirejalo enodnevne nedeljske tečaje za orodno telovadbo, in sicer po okrožjih. Prvi takšen tečaj je bil dne 25. julija v Dolenjem Logatcu, Ribnici, Litiji, Domžalah, Polju, na Vrhniki in v Ljubljani. V vsakem kraju sta po dva najboljša ljubljanska vaditelja in telovadca vadila priglase člane in naraščajnike, ki jih je bilo vseh skupaj 65. Čas za ta prvi tečaj je bil neprikladen, zato tudi obisk ni bil najboljši. Udeleženci so pa bili brez izjeme navdušeni za tako vadbo in so ponovno izrazili željo, da bi se taki tečaji nadaljevali vse zimske mesece. Župa bo zato priredila tudi v oktobru, novembru, decembru, januarju, februarju in marcu v vseh okrožjih take tečaje in izkušala z njimi dvigniti po vseh društvih zanimanje za to glavno panogo sokolske telovadne vzgoje, brez katere bi sokolstvo padlo v nepomembnost športa in s tem izgubilo pravico do obstanka. V nekaj letih se bodo morali pokazati uspehi take skrbi za razvoj orodne telovadbe v vseh društvih, ki bodo prav izkoristila te tečaje.

Župne tekme v prostih panogah

V nedeljo, dne 22. avgusta so bile na telovadišču Ljubljanskega Sokola župne tekme članstva in naraščaja v prostih panogah. Člani so tekmovali v osmeroboju, peteroboju in v izmenskem teku na 4×100 m, moški naraščaj v peteroboju, članice in ženski naraščaj pa v četveroboju. Osmerboj je obsegal: skok v višino, daljino in ob palici, suvanje krogle, metanje diska in kopja ter tek na 100 in 1500 m, peterboj članov in naraščajnikov: skok v višino in v daljino, suvanje krogle, metanje kopja in tek na 100 m, četverboj članic: skok v višino in v daljino, suvanje krogle in tek na 60 m, naraščajnice so pa imele iste panoge kakor članice, samo namesto krogle so metale malo žogo. Osmerboj članov se je ocenjeval po pravilniku JLAS-a, vse drugo pa po posebnih lestvicah. Tekma je dosegla velik uspeh zato, ker se je udeležilo veliko število tekmovalcev in tekmovalk, ker se je izvršila v kratkem času in z dobro organizacijo. Imela je pa tudi hibe, in sicer nekaj primerov nediscipline in nezadostno zdravniško službo. Marsikatero društvo je poslalo na

tekmo športno članstvo, kar se je poznalo zlasti v vedenju in disciplini tekmovalcev. To bo treba v bodoče vsekakor preprečiti s tem, da bo tekma v prostih panogah vedno združena s tekmo na orodju. Prijave društev so prišle o pravem času. Do določene roka je prijaviilo 55 društev 117 vrst s 576 tekmovalci in tekmovalkami, in sicer za osmerboj 3 vrste s 16 posamezniki, za peterboj članov 36 vrst s 180 tekmovalci, za peterboj naraščajnikov 35 vrst s 170 tekmovalci, potem 19 vrst članic z 90 tekmovalkami in 24 vrst naraščajnic s 120 tekmovalkami. Mimo tega se je priglasilo za izmenski tek 21 vrst. Večina društev je poslala na tekmo vse prijavljene tekmovalce. Pravočasne prijave in malone polnoštevilna udeležba tvorijo največji uspeh te tekme.

Tekmovali pa sta 2 vrsti članov v osmerboju (10 tekmovalcev), 27 vrst članov v peterboju (137 tekmovalcev), 15 vrst članov v izmenskem teku, 12 vrst članic v četverboju (61 tekmovalk), 30 vrst moškega naraščaja v peterboju (152 tekmovalcev) in 21 vrst ženskega naraščaja v četverboju (98 tekmovalk), vsega 92 vrst s 458 tekmovalci v mnogobojih in 15 vrst (60 tekmovalcev) članov v izmenskem teku. Uspehi tekem so razvidni iz zaznamka, ki je priložen vsem naročnikom lista župe Ljubljana. Tekma je trajala od 6. do 12. ure. Organizacija tekme je bila v splošnem odlična, imela je pa tudi nekatere napake. Sodniki so bili o pravem času na mestu, naprave — razen pištole — zadostne in brezhibne, bilo je pripravljenih zadosti metišč in skočišč, in tako je lahko 458 tekmovalcev v mnogobojih in izmenskih tekih zaključilo tekmo ob 12., ženski oddelki pa celo že ob pol 11. uri. Tekmovalci niso imeli številk, zato so se lahko ponekod zamenjali, pri metih oberočno so pa nekateri lahko metali kroglo po dvakrat z boljšo roko. Zdravniška služba je bila sicer urejena, toda na telovadišču ni bilo nobenega zdravnika, tudi najnujnejši pomočki za prvo pomoč so kmalu pošli. Dve večji in nekaj manjših poškodb med tekmo dokazujejo, da se zdravniška služba posebno pri taki tekmi ne sme zameriti. Prav odlično je bil organiziran zbor števecv. Še zdaj je marsikomu nerazumljivo, kako je moglo vodstvo števecv takoj, ko je zadnji tekmovalce odtekmoval, stopiti pred tekmovalce, ki so bili zbrani v štirih strujah pred glavno tribuno, in razglasiti uspehe vseh vrst in posameznikov. Po nagovoru župnega načelnika in po razglasitvi uspehov je pričel dež, zaradi majhnega nespornazuma so se telovadci razšli brez povelja svojih vodnikov. Občinstvo je imelo k tekmi dostop proti majhni vstopnini, ki se ji je pa večina po zaslugi prepozno došlih rediteljev ognila. Proti poldnevu se je nabralo kakih 200 gledalcev. Za okrepitev je postavila župna uprava šotor s primernimi prigrizki in z brezalkoholnimi pijačami. Tekma bo ostala vsem v najlepšem spominu, rodila bo v društvih pobudo, da bodo trajno gojila te panoge. V izvršenem župnem delovnem načrtu pa ostane kot najmočnejša pozitivna postavka, ker je na vse strani tako uspeła, da so le zaradi številnih svetlih plati tekme prišle do izraza tudi prav vse redke senčne plati.

Tekme v odbojki

Župno načelnštvo je meseca julija naročilo vsem okrožjem, naj izvedejo **okrožne tekme** članstva in naraščaja v odbojki kot izbirne tekme za župne prvenstvene tekme, ki so bile hkrati razpisane za dne 29. avgusta. Ljubljansko okrožje je izvršilo tekmo dne 8. avgusta na telovadišču Ljubljanskega Sokola. Udeležilo se je 7 društev, ki so poslala na tekmo 21 vrst s 133 tekmovalci in tekmovalkami, in sicer 5 vrst članov, 3 vrste članic, 9 vrst moškega in 4 vrste ženskega naraščaja. Tekme so bile na treh igriščih in so trajale nepretrgano od pol 9. do pol 16. ure. Vsega skupaj je bilo 36 tekem in je vsaka tekma trajala poprečno po 30 minut. To je bila doslej najbolje obiskana tekma v odbojki, saj so tekmovala društva, v katerih gojijo igro že več let, pa tudi društva, kjer so pričeli z igro šele pred nekaj meseci. Okrožni prvaki za leto 1937. so postali: pri članih Ljubljana-Siška, pri članicah Sokol I-Tabor, pri moškem naraščaju Sokol I-Tabor, pri ženskem naraščaju Ljubljanski Sokol. Vsi zmagovalci so porazili vse nasprotnike. Lanski župni prvaki pri članih, članicah in ženskem naraščaju (Ljubljanski Sokol) in pri moškem naraščaju (Sokol I-Tabor) niso smeli tekmovali.

Ostala okrožja tekem zaradi premajhnih prijav niso izvedla, in tako tudi ni bil dosežen namen župe, da bi na župni tekmi tekmovali samo okrožni prvaki vseh

šestih okrožij. Za župno tekmo sta prijavila udeležbo samo obmejno okrožje z vrsto članov iz Dolenjega Logateca in kamniško okrožje z vrsto članov in moškega naraščaja društva Domžale. Zato je župa odredila, da tekmujejo na župnih tekmah lanski župni prvaki, letošnji okrožni prvaki ljubljanskega okrožja in tudi vrste ljubljanskega okrožja, ki so na okrožnih tekmah dosegle drugo mesto, ter prijavljene vrste Logateca in Domžal.

Župne tekme v odbojki so bile dne 29. avgusta od 9. do 14. ure na telovadišču Ljubljanskega Sokola. Tekmovalo je 14 vrst (5 vrst članov, 4 vrste naraščajnikov, 5 vrste članic in 2 vrsti naraščajnic). Ljubljanski Sokol je postavil 3 vrste, Sokol I-Tabor 4, Ljubljana-Šiška 3, Domžale 2, Ljubljana II in Dolenji Logatec po 1 vrsto. Vkljub temu, da je bilo pri vseh oddelkih bolj ali manj gotovo, kdo bo končni zmagovalec, smo vendar videli povsod trdovraten boj. Vrste so se razvrstile takole: pri članih: I. Ljubljanski Sokol, II. Sokol I-Tabor, III. Ljubljana-Šiška, IV. Domžale, V. Dolenji Logatec; pri članicah: I. Ljubljanski Sokol, II. Sokol I-Tabor, III. Ljubljana-Šiška; pri moškem naraščaju: I. Sokol I-Tabor (1. vrsta), II. Ljubljana-Šiška, III. Sokol I-Tabor (2. vrsta), IV. Domžale; pri ženskem naraščaju: I. Ljubljanski Sokol, II. Ljubljana II. Za leto 1957. je torej prvak pri članih, članicah in naraščajnicah Ljubljanski Sokol, pri moškem naraščaju pa Sokol I-Tabor.

Oblastne tekme v odbojki so bile razpisane za dne 12. septembra v Celju, in sicer samo za člane in članice. Vrsti naraščaja žal nista mogli na tekme, kar je velika škoda, ker igra naraščaj z veliko večjim veseljem. V Celju so se zbrale ta dan vse vrste žup Ljubljana, Celje, Kranj in Maribor, razen vrste članic župe Kranj. Celodnevni nalič je pa onemogočil tekmovanje in je zvezno načelnštvo dovolilo, da se zato prenesejo zvezne tekme dne 26. septembra iz Beograda v Zagreb in smejo na tej zvezni tekmi tekmovali vse vrste iz zgoraj imenovanih žup.

Letošnje tekme v odbojki so pokazale velik napredek v izurjenosti, pokazale so pa tudi, da bo postala odbojka ena najpriljubljenejših panog sokolske telovadbe, ako jo bodo vodstva pravilno gojila v zvezi z ostalimi panogami sokolske telovadbe. Letošnja zvezna prvaka članov in članic bosta tekmovala dne 10. oktobra 1957 v Sofiji za prvenstvo Zveze slovanskega sokolstva.

Ž U P A M A R I B O R

Prosvetno posvetovanje župe Maribor

Člani prosvetnega odbora in okrožni prosvetarji župe Maribor so se s sodelovanjem župnega načelnika na prosvetnem posvetovanju dne 22. avgusta 1957 v Mariboru po temeljiti razpravi posameznih točk zedinili na tale tolmachenja:

1. *Sokolstvo in jugoslovanstvo*: Jugoslovanstvo ni za sokolstvo noben problem, ampak dejstvo, katerega uresničenje pa zaradi zgodovinskega razvoja ni še popolnoma dokončano. Zato se mora jugoslovanstvo pojmovati v konstruktivnem smislu. Za sokolstvo je jugoslovanstvo poleg idejno-političnega tudi gospodarsko-socialen pojem, ki po svoji vsebini visoko presega vsak plemenski separatizem in tvori zaradi tega vodilno misel, po kateri mora sokolska organizacija kot napredna vzgajati svoje pripadnike za lepšo bodočnost Jugoslovancev, Slovanov in vsega človečanstva.

2. *Sokolstvo in rimsko-katoliška cerkev*: Sokolstvo stoji trdno na stališču, da sta versko mišljenje in čustvovanje najintimnejša in najsvetejša dela notranjega življenja vsakega posameznika; zato odločno odrekamo vsakomur pravico, da bi posegal v svobodo naše organizacije in odredjal vzgojne osnove in smer. Nismo ne politična, ne verska organizacija, ker je naša vzgoja globlja in vzvišenejša; zato odklanjamo vsak nadzor in vsako vmešavanje v sokolsko vzgojo. Odločno obsojamo vsakogar, kdor ustvarja s svojimi napadi nerazpoloženje med jugoslovanskim narodom, katerega sestavni del je sokolska organizacija.

3. *Sokolstvo in mladina*. a) Vaditelji naj se bavijo tudi s posebnim študijem mladine, zlasti mladostnikov. Vzgojiti je treba krepke, neupogljive sokolske značaje. b) Pri vzgoji sokolske mladine je treba stremeti za iskrenim sodelovanjem med prosvetarji, vaditelji in starši, delodajalci in mojstri. c) Študirajoči mladini je

treba dati čim več prilike, da se udeležuje v borbi za dosego sokolskih idealov, zlasti svobodoljubja, bratstva in enakosti.

4. *Sokolstvo in šola.* a) Učenci osnovnih šol ne smejo biti člani nobene druge organizacije kakor sokolske — § 68 zakona o osnovnih šolah naj se natanko izvaja. b) Učitelj na deželi je najvažnejši činitelj za širjenje in poglobljanje sokolske ideje. Prvi pogoj za ustanavljanje oziroma za uspešni razvoj sokolskih edinic je, da je učitelj strokovno izurjen v sokolski telovadbi. V krajih, kjer so sokolske edince, naj se nameščajo izpred vsega učitelji, ki imajo veselje do sokolskega dela. c) Krajevni šolski odbori so dolžni, da dajo edincam Sokola kraljevine Jugoslavije na razpolago šolske prostore, kakor hitro Sokol zanje zaprosi. Sokolske edince se pa morajo sporazumeti s šolskimi upravitelji, da bi se ne motil redni pouk.

5. *O sokolskem bratstvu.* Pojem «bratstva» za sokolstvo ne pomenja samo formalnega nazivanja «brat, sestra» in vzajemnega tikanja sokolskih pripadnikov. Njegova vsebina je globlja in obsega a) socialno skrbstvo v sokolski organizaciji v vsem njegovem obsegu, b) zavzemanje sokolskemu svetovnemu nazoru ustrezajoče stališče k političnim skupinam, ki se imenujejo socialistične, zlasti c) k boljševizmu, kakršen se je izoblikoval v Zvezi socialističnih sovjetskih republik, in č) delo za pravičen dejanski demokratičen družabni red, ki mu je smoter vsesplošna humaniteta.

7. *Telovadba v službi sokolske ideje.* Naša naloga je, vzgajati svojemu narodu popolne ljudi, da bi postal s tem ves narod popoln. Zavetlajmo se, da vodi ta pot samo skozi telovadnico. Telovadba naj bo izvor in središče vsega sokolskega delovanja. Predvsem pa moramo delovati in stremeti za tem, da dvignemo izobrazbo naših sokolskih vzgojiteljev.

8. *Pomočki za širjenje sokolske misli.* Glavni namen sokolskega prosvetnega delovanja je vzgoja s sokolsko mislijo prepojenih, utrjenih značajev, pravih Sokolov in Sokolic in širjenje sokolske misli med širše plasti našega naroda zaradi čim boljšega razumevanja in pravičnega presojanja sokolskega stremljenja. V ta namen naj bodo zlasti tile pomočki:

1. Sokolske prosvetne šole in tečaji, ki naj vzgojijo kader sokolsko-idejno dobro podkovanih in zanesljivih prosvetnih delavcev.

2. Dobro organizirano širjenje sokolskega tiska, ki naj prinaša poleg strogo sokolsko-idejnih tudi poljudno pisane razprave, zlasti gospodarskega in socialnega značaja, vedno v zvezi s smotrnim, četudi praktičnejšim in razumljivejšim širjenjem sokolske misli med ljudstvom. V enakem smislu je treba organizirati tudi predavanja, ki pa naj ne bodo samo za članstvo, marveč tudi za občinstvo, ki je še izven sokolskih vrst. Sleherno sokolsko javno prireditev je treba uporabiti za širjenje sokolskih idej.

3. Organiziran boj v tisku in govornih besedi, zlasti od osebe do osebe, proti vsem nasprotnikom širjenja sokolske misli med narodom; v boj za večno lepe sokolske ideale, za čisto resnico in pravico naj se pritegne posebno mladina.

4. Sokolsko bratstvo zahteva v javnem življenju demokratično ureditev narodne države; zato je voditi boj proti nadvladi vsakega tujega naroda nad našim narodom. Pa tudi med narodom se pravi Sokol bori proti nadvladi tega ali onega stanu nad drugim; sem prištevamo tudi boj proti diktaturi stanov ali razredov ne izvemši kler, ki bi izkoriščal vero v politične namene. Nikakor se pa Sokoli kot svobodoljubni člani človeške družbe ne bore proti tej ali oni veroizpovedi.

5. Sokolstvo je vedno in povsod smatrati kot vsenarodno organizacijo, ki je že zaradi tega, pa tudi po svetli preteklosti in nesebičnih vzgojnih ciljih visoko nad vsako strankarsko politično organizacijo. Da bi narod od sokolstva ne zahteval odgovornosti za napake in grehe ter nedoslednosti predstavnikov političnih strank, naj vidnejši funkcionarji sokolskih edinic ne posegajo aktivno v strankarsko-politične boje kot funkcionarji te ali one politične stranke. Idejno dobro podkovana Sokol in Sokolica bosta znala samostojno, brez vsakega vpliva po tretji osebi presoditi, komu naj zaupata vodstvo in odločevanje v državnih in samoupravnih edincih; sama bosta tudi spoznala, kdo in čigav tisk podpira širjenje sokolske misli, in se bosta po tem tudi ravnala. I politična zrelost Sokola kot državljana bo močno sredstvo za širjenje sokolske misli med narodom — Sokol bo postal narodoljub-svetovalec, ne pa odvraten strankarski agitator.

Še nobena praktična knjiga ni prinesla našim naročnicam toliko koristi, kakor jih bo knjiga

„Kako se negujem“.

Že en sam nasvet iz te knjige je več vreden, kakor stane cela knjiga za tiste, ki niso naročene na „Ženo in dom“. Naročnice „Žene in doma“ pa dobe to knjigo in še štiri druge za 37 din. Zato nikar ne odlašajte, ampak se še danes naročite na „Ženo in dom“ in na teh pet knjig.

Kasnele knjige ne boste mogli dobiti, ker jo bomo tiskali samo toliko, kolikor bo naročenih.

Pišite upravi „Žene in doma“, Ljubljana, Dalmatinova 8, da vam pošlje eno številko in popis knjig brezplačno na ogled

STOLE

vrtno, za dvorane, kino-fotelje nudi po zelo ugodnih pogojih tvrdka

IVAN FAJDIGA, stolarna, SODRAŽICA

ODLIČEN USPEH DOSEŽETE S TISKOVINAMI
KI VAM JIH NAPRAVI

**Delniška
tiskarna d. d.**

LJUBLJANA
DALMATINOVA UL. 8

Absolutna sigurnost

telovadnega orodja je prva zahteva telovadca; naše orodje pa ustreza ne samo z absolutno sigurnostjo, ampak tudi s praktično uporabnostjo, preciznostjo, krasno izvedbo in neverjetno nizko ceno vsem Vašim zahtevam.

T v o r n i c a
telovadnega orodja

J. ORAŽEM
R I B N I C A
na Dolenjskem.

Vsak naj sam skrbi za svoje zdravje!

Priporočamo Vam knjige:

Dr. Karla Petriča „Človek“, „Bolezni, kako jih spoznamo“, „Nalezljive bolezni, kako se jih obvarujemo“, „Nega bolnikov in prva pomoč pri nezgodah“, „Regulacija rojstev“ in dr. Jože Jakše „Spolne bolezni“.

Vsako knjigo d bite za polovično ceno, to je za 15 din.

Naročil se pr upravi „Žena in dom“, Ljubljana, Dalmatinova 8, ki Vam tudi pošlje „Žena in dom“ brezplačno na ogled.

Za 9 dinarjev na mesec dobite 10 knjig. Z majhnimi denarji si boste v nekaj letih ustanovili lepo knjižnico, ki Vas bo dolgo vrsto let razveseljevala. Ne samo da Vam bo s svojimi knjigami pripravila sto in sto ur uteh

in veselja, ampak bo tudi okras Vašemu domu. Sporočite naslov upravi založbe „Evalit“, Ljubljana, Dalmatinova 8, da Vam pošlje katalog knjig in revijo „Priatelj“ brezplačno na ogled.